

**INDEKS
BIOGRAFICZNY
leśników regionu
kujawsko-pomorskiego**

poległych i pomordowanych
w latach 1939-1956

Leśnicy regionu kujawsko-pomorskiego, polegli i pomordowani w latach 1939-1956

Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu została utworzona w 1925 roku. W blisko stoletniej już historii Lasów Państwowych kilka pokoleń leśników z dobrą znajomością leśnej profesji i poświęceniem wynikającym z wielkiego umiłowania lasu wypełniało swoją służbę na rzecz ojczystej przyrody.

Największą próbą, wymagającą często ofiary życia, był czas II wojny światowej, kiedy las stał się miejscem schronienia i organizacji skutecznego oporu narodu polskiego, a sami leśnicy poważną przeszkodą w zaborczych planach okupantów. Ci leśnicy – jako jednolita, umundurowana, dobrze wykształcona grupa zawodowa, ludzie głębokiego patriotyzmu – traktowani byli zarówno przez Niemców, jak i Sowietów ze szczególną bezwzględnością. Tylko na terenie zarządzanym dzisiaj przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Toruniu zginęło w latach 1939-1956, co najmniej 148 leśników. Jest w tej grupie 11 pracowników szczebla Dyrekcji, w tym – co trzeba podkreślić – dyrektor w Toruniu w latach 1925-1932, Teofil Lorkiewicz, który zginął w pierwszych dniach Powstania Warszawskiego. Zginęło też 19 nadleśniczych, 96 leśniczych i podleśniczych oraz 22 gajowych. To ogromny wyłom w kadrach nadzorujących lasy polskie w regionie kujawsko-pomorskim. Potrzeba było dziesiątków powojennych lat, które zresztą łatwe dla leśników nie były, by odbudować dobrze wykształcone kadry Lasów Państwowych.

Autorzy opracowania:

Tadeusz Chrzanowski, Michał Sokołowski

(we wrześniu 2005 roku, ze zmianami w październiku 2018 roku)

Objaśnienia skrótów stosowanych w tekście:

Biuletyn RDLP - Biuletyn Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu (biuletyn wewnętrzny, kwartalnik, dostępny też na stronie www.torun.lasy.gov.pl, od 2013 roku ukazuje się pod tytułem „Życie Lasów Kujawsko-Pomorskich”); **LP** - Lasy Państwowe; **L-ctwo** - Leśnictwo; **N-ctwo** - Nadleśnictwo; **MP** - Miejsce Pamięci; **RDLP** - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych (określenie aktualne), **Źr.** - Źródło informacji, według spisu tytułów i pozycji podanych na końcu rozdziału.

ZGINĘLI Z RĄK NIEMIECKICH

A

Andrzejewski Feliks, żył 30 lat, leśniczy w lasach prywatnych majątku Samostrzel. Zamordowany we wrześniu 1939 przez Selbstschutz w Sipiorach. MP: N-ctwo Szubin – Sipiory. *Źr.*: 2, 3, 6, 7, 17.

B

Balawelder Artur, żył 51 lat, ur. 8.07.1888 we Lwowie, sekretarz N-ctwa Runowo. Zamordowany przez Selbstschutz w drodze powrotnej z ewakuacji, w Nowej Wsi Wielkiej pod Bydgoszczą, 11.10.1939. MP: Leszycy. *Źr.*: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, *Biuletyn RDLP w Toruniu nr 4/2008*.

Bartol Józef, żył 50 lat, ur. 17.01.1889 w Chłudowie, pow. Poznań, leśniczy L-ctwa Łochowo w N-ctwie Bydgoszcz, powstaniec wielkopolski, aresztowany przez Selbstschutz w Rynarzewie, więziony, katuszony i rozstrzelany w więzieniu gestapo w Bydgoszczy 15.09.1939. MP: Leszycy. *Źr.*: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 17, „*Życie Borów Pomorskich*” nr 3/1945.

Belczewski Jan, żył ok. 48 lat, ur. 20.01.1896, leśniczy L-ctwa Sobiny w N-ctwie Osie. Zginął w czasie wojny w niewyjaśnionych okolicznościach, około 1944. *Źr.*: 19, *Relacja córek leśniczego Konrada Bociana – Elżbiety, Marii i Haliny z Osia, Biuletyn RDLP nr 1/2009*.

Berwid Jan, żył 67 lat, ur. 15.05.1872, emerytowany nadleśniczy ze Skłudzewa (lasów

prywatnych – Zarząd Dóbr hr. Stadnickiego w Krysowicach), później leśniczy w N-ctwie Lidzbark i pracownik Dyrekcji LP w Toruniu. Zamordowany w zbiorowej egzekucji na Barbarce koło Torunia 21.10.1939. MP: Barbarka. *Źr.*: 2, 3, 6, 7, 10, 17, *Akta osobowe w RDLP w Toruniu*.

Bielowski Witold, żył 46 lat, ur. 20.03.1893 w Miechowej na Wołyniu, absolwent Wyższej Szkoły Lasowej we Lwowie, nadleśniczy N-ctwa Przewodnik. Rozstrzelany z wyroku niemieckiego sądu wojskowego 28.10.1939 w lesie koło Płochocina, N-ctwo Dąbrowa. MP: Krzyż i kamień z tablicą w L-ctwie Płochocin. W dniu 27.10.2001. Gimnazjum Publiczne w Warlubiu przyjęło imię Witolda Bielowskiego”. *Źr.*: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 17, 19, „*Życie Borów Pomorskich*” nr 3/1945 i „*Biuletyn RDLP w Toruniu*” nr 4/17 z 2001.

Bińczyk Jan ps. Zagłoba, żył 42 lata, ur. 26.12.1900 w Borowym Młynie koło Chojnic, leśniczy L-ctwa Młynek, N-ctwo Łaska, komendant Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski” na powiat chojnicki.

Ranny podczas obławy w Leśnictwie Młynek 4.05.1943, aresztowany i zamordowany przez gestapo w Gdańsku 20.05.1943. MP: Cmentarz Wojenny w Brusach oraz Tablica Pamiątkowa przy leśniczówce Młynek, N-ctwo Przymuszewo. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 8, 10, 16, 17, 19, *Biuletyn RDLP nr 3/2008*.

Bocian Konrad, żył 51 lat, ur. 9.02.1893 w Osiu, emerytowany leśniczy administracyjny N-ctwa Osie, aresztowany i zamordowany wraz z żoną Leokadią przez Niemców w lesie pod Osiem, w październiku 1944, grobu nie odnaleziono. *Źr.: 1, Relacja córek leśniczego Bociana – Elżbiety, Marii i Haliny z Osia, Biuletyn RDLP nr 1/2009.*

Breier Franciszek, żył 54 lata, ur. 5.06.1885, leśniczy L-ctwa Sarnia Góra w N-ctwie Sarnia Góra. Zginął na terenie Niemiec w nieustalonych okolicznościach w 1939. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 8, 10, 17, 19.*

C

Ciećwierski Józef, żył 44 lata, ur. 27.01.1895, gajowy z Osieka, pow. Rypin (lasy prywatne). Aresztowany przez Niemców 19.10.1939, zamordowany w więzieniu w Rypinie. *Źr. 7.*

Ciesielski Józef, żył 64 lata, leśniczy w L-ctwie Oburznia, N-ctwo Łabiszyn, wcześniej (1933) w N-ctwie Osieczna. Zamordowany w więzieniu w Inowrocławiu. *Źr.: 1, 6, 7, 17.*

Cwojda Czesław, żył 31 lat, leśniczy administracyjny w N-ctwie Nakło. Żołnierz września 1939. Żołnierz AK. Zamordowany w obozie Żabikowo koło Poznania w 1944. *Źr.: 2, 6.*

Czechowski Eugeniusz, żył 39 lat, ur. 7.10.1900, nadleśniczy N-ctwa Dębowo, pow. Świecie, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, aresztowany przez Niemców 24.09.1939, zamordowany w Lesie Szpegawskim w zbiorowej egzekucji, 15.11.1939, *Źr.: 1, 9, 19, 27.*

Czwojda Józef, żył 38 lat, ur. 3.07.1901, leśniczy z Cichoradza (lasy prywatne). Aresztowany przez Selbstschutz 05.10.1939, więziony w Forcie VII w Toruniu, zamordowany w egzekucji zbiorowej w lesie na Barbarce w październiku 1939. MP: Barbarka. *Źr.: 2, 6, 7, 10, 17.*

D

Dębicki Mieczysław, referent w DLP w Toruniu. Po 1939 deportowany do ZSRR, żołnierz II Korpusu. Poległ w bitwie pod Monte Casino w maju 1944. *Źr.: 2, 6.*

Drzazgowski Czesław, żył 30 lat, ur. 19.07.1909, leśniczy L-ctwa Rosochatkaw N-ctwie Lipowa, wcześniej (1933) w N-ctwie Ryteł, powołany do Wojska Polskiego 23.08.1939, poległ na froncie 17.09.1939. *Źr.: 1, 19.*

Dulski Stanisław, leśniczy w N-ctwie Żołędowo, pow. Bydgoszcz. Zginął w okolicach Grójca. Żołnierz Armii Krajowej. Bliższych informacji brak. *Źr.: 1, 2, 6.*

Dutkiewicz Norbert, żył 45 lat, ur. 6.06.1898, nadleśniczy „Nadleśnictwa Pieńkowo” w lasach prywatnych w Kamienicy koło Tucholi. Aresztowany przez gestapo 25.08.1943 w Kamienicy, więziony w Bydgoszczy, wysłany do obozu zagłady Auschwitz i tam zamordowany 29.10.1943. *Źr.: 2, 6, 8.*

E

Erdman Kazimierz, żył 22 lata, ur. 24.11.1920 w Wilczymgardle, pow. Bydgoszcz, leśniczy z Jastrzębka, L-ctwo Kamionka, N-ctwo Lutówko. Aresztowany przez gestapo 30.10.1941 w Baranowie, pow. Przasnysz,

więziony w Ostrołęce, później w Królewcu, gdzie został zamordowany 16.11.1942. *Źr.: 7, 16.*

F

Freitag Karol, żył 42 lata, nadleśniczy w lasach prywatnych koło Skrwilna. Zamordowany w niemieckim obozie koncentracyjnym Dachau w listopadzie 1940. *Źr.: 2, 7, 8, 17.*

Freier (Frajer) Artur, żył 36 lat, ur. 1.02.1903, leśniczy L-ctwa Sobieńczyce w N-ctwie Góra (wcześniej w N-ctwie Sarnia Góra w Borach Tucholskich). Zamordowany przez Niemców w Piaśnicy koło Wejherowa jesienią 1939. *Źr.: 1, 2, 4, 7, 9, 10, 17, 19.*

G

Galas Henryk, żył ok. 28 lat, ur. w 1912 w Brodnicy, inż. leśnik, taksator biura urządzania lasu w Dyrekcji LP w Toruniu. Żołnierz września 1939. Członek podziemnej organizacji konspiracyjnej w Grudziądzu. Aresztowany przez Niemców i zamordowany w obozie w Stutthofie w 1941 (informacja brata Bronisława Galasa, patrz poz. 2). Według Sokołowskiego W. (poz. 27) zginął w kampanii wrześniowej 1939. *Źr.: 2, 6, 7, 27.*

Gawin Piotr, żył 44 lata, ur. 17.10.1895 w Olszynie, pow. Chojnice, leśniczy L-ctwa Chłopigost, N-ctwo Runowo. Zamordowany przez Selbstschutz wraz z leśnikami Arturem Balawelderem i Janem Szymankiem w czasie powrotu z ewakuacji, w Nowej Wsi Wielkiej koło Bydgoszczy 11.10.1939.

MP: Leszyce. *Źr.: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 17, „Życie Borów Pomorskich” nr 3/1945, Biuletyn RDLP nr 4/2008.*

Górski Franciszek, żył 64 lata, ur. 3.12.1876 w Kórniku w Wielkopolsce, absolwent Akademii Leśnej w Tharandcie, nadleśniczy lasów prywatnych w Łabiszynie (Nadleśnictwo Kąpie), a później zarządca dyrektora majątku Skórzewskich z Lubostronia. Aresztowany przez Niemców w październiku 1939, osadzony w obozie koncentracyjnym Mauthausen, gdzie zginął 13.07.1941. *Źr.: 2, 24.*

Gról Feliks, żył 46 lat, ur. 1.01.1893, leśniczy (lasów prywatnych?) z Dobromierza, pow. Bydgoszcz. Zamordowany przez miejscowych Niemców z Selbstschutzu w lesie w Dobromierzu 1.10.1939. MP: Leszyce. *Źr.: 2, 7, 8, 10, 17.*

Grzenkiewicz Józef, żył 45 lat, ur. 3.04.1896 w Nowej Hucie, powiat Kartuzy, podleśniczy w N-ctwie Sarnia Góra. Aresztowany przez gestapo w marcu 1940. Zamordowany w więzieniu w Królewcu 6.05.1941. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, 17, 19.*

Grzonkowski Dominik, żył 45 lat, ur. 31.10.1899, leśniczy L-ctwa Buczkowo, N-ctwo Ruda. Poległ w walce z obławą żandarmów niemieckich w lesie Ruda 4.12.1944 działając w składzie oddziału

grupy desantowej WP „Pomorze”. MP: N-ctwo Brodnica – Fiałki. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 8, 10, 17, 19 oraz *Wojskowy Przegląd Historyczny nr 2/57 z 1971, Biuletyn RDLP nr 5/2003.*

Gulgowski Albin, żył 43 lata, ur. 14.06.1900, leśniczy L-ctwa Rytebłota w N-ctwie Zbiczno. Zamordowany w niemieckim obozie koncentracyjnym Dachau w 1943. *Źr.*: 1, 2, 4, 9, 19.

H

Harmaciński Franciszek, żył 47 lat, leśniczy L-ctwa Zielonowo, N-ctwo Nakło. Zamordowany przez Niemców 17.10.1939 na cmentarzu żydowskim w Szubinie. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 8, 10.

Hlebowicz Anatol, żył 40 lat, ur. ok. 1899, leśniczy, zmobilizowany do WP, brał udział w kampanii wrześniowej, zginął w starciu z Niemcami w Wólce Orłowskiej blisko Krasnegostawu 19.09.1939. Pochowany na cmentarzu parafialnym w Krasnymstawie, w kwaterze wojskowej. *Źr.*: *Adam Hlebowicz w Biuletynie RDLP w Toruniu nr 1-2/2016.*

Hlebowicz Jerzy, żył 38 lat, ur. w 1904, leśniczy (1939), wcześniej (1933) w Nadleśnictwie Świekatówko. Zmobilizowany do Wojska Polskiego w sierpniu 1939. Deportowany przez NKWD z Porzecza na Grodzieńszczyźnie, razem z żoną Aliną i jej matką Marią Długopolską. Osadzeni w Stiepanowce, powiat Kiziełowski, obwód permski. Pracował przy wyrębie lasu. Po podpisaniu układu Sikorski-Majski zwolniony z łagru. Wyszedł z ZSRR

z Armią Andersa. Schorowany, wycieńczony zmarł w Teheranie 27.08.1942 i tam został pochowany. *Źr.*: 1, *Adam Hlebowicz w Biuletynie RDLP w Toruniu nr 1-2/2016.*

I

Idzikowski Stanisław, żył 52 lata, ur. 8.05.1887, leśniczy L-ctwa Jazy w N-ctwie Kowal pod Włocławkiem. Zamordowany 31.10.1939 w lesie Widon, N-ctwo Kowal. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 10, 19.

J

Jabłoński Michał, żył 72 lata, emerytowany leśniczy lasów prywatnych w majątku Tupadły, powiat Nakło oraz jego żona Jabłońska Marcjanna, lat 63 i córka Jabłońska Regina lat 34 – to ofiary zbrodni dokonanej 10.09.1939 na polu w pobliżu leśniczówki Tupadły przez trzech członków Selbstschutzu o nazwiskach Kratsch, Seidel i Lamke. MP: N-ctwo Szubin, L-ctwo Tupadły. *Źr.*: 6, 7, 10, *Biuletyn RDLP nr 4/2005.*

Jakubowski Marcełi, żył 52 lata, leśniczy L-ctwa Łysinin, N-ctwo Szczepanowo. Zamordowany w obozie koncentracyjnym Mauthausen - Gusen 18.12.1940. *Źr.*: 1, 7, 10.

Janas Leon, żył 34 lata, gajowy w L-ctwie Świdwie, N-ctwo Runowo. Zamordowany 2.11.1939 w lesie koło Karolewa, pow. Sępólno. *Źr.* 2.

Jędrzejewski Mieczysław, żył 31 lat, leśniczy L-ctwa Rykowisko, N-ctwo Wierzchlas. Zamordowany w egzekucji zbiorowej w Rudz-

kim Moście koło Tucholi w listopadzie 1939. MP: Rudzki Most koło Tucholi. Źr.: 1, 4, 7, 9, 10, 16, *Biuletyn RDLP* nr 4/2005.

Joachimiak Stanisław, żył 60 lat, leśniczy L-ctwa Wysoki Most, N-ctwo Miradz. Zamordowany przez Niemców, w lesie 30.12.1944. Źr.: 1, 28.

K

Kaczyński Paweł, żył 22 lata, leśniczy sekretarz w N-ctwie Leszyce. Zamordowany przez miejscowych Niemców Paula Mahlzahna i Aleksa Vitta z Selbstschutzu w lesie pod Leszycami, we wrześniu 1939. MP: Leszyce. Źr.: 4, 6, 7, 8, 9, 10, *„Życie Borów Pomorskich”* nr 3/1945, *Biuletyn RDLP* nr 4/2008.

Kalinowski Antoni, żył 39 lat, gajowy w lasach prywatnych w Jeleńcu, pow. Rypin. Rozstrzelany przez żołnierzy niemieckich 9.09.1939. Źr. 7.

Kamiński Konstanty, żył 43 lata, ur. 11.03.1896, absolwent Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie, nadleśniczy N-ctwa Woźnoda. Zamordowany w egzekucji zbiorowej w Rudzkim Moście koło Tucholi 30.09.1939. MP: Rudzki Most koło Tucholi. Źr.: 1, 6, 7, 8, 10, 17, 19.

Kamiński Walenty, żył 48 lat, ur. 14.02.1896, leśniczy L-ctwa Spierwia, N-ctwo Giełdon. Zmarł 20.03.1944, po zwolnieniu z niemieckiego więzienia w Chojnicach, na skutek obrażeń, doznanych tortur, choroby i wyczerpania. MP: Kamień z tablicą przy

leśniczówce Okręglik w Giełdonie na terenie N-ctwa Czarsk. Źr.: 1, 4, 6, 7, 16, 19, *Relacja syna Stanisława Kamińskiego z 2006*.

Kandyński Izidor, leśniczy w N-ctwie Szczepanowo. Zginął w okolicach Krakowa podczas ewakuacji, jesienią 1939. Źr.: 6, 11.

Karasiewicz Mieczysław, żył 55 lat, ur. 18.12.1888, leśniczy L-ctwa Piwnice w N-ctwie Popioły pod Toruniem, aresztowany 25.08.1944 przez Niemców za ukrywanie broni i współpracę z polskim podziemiem niepodległościowym, osadzony jako więzień polityczny nr obozowy 98 955 w KL Stutthof, gdzie zmarł z wycieńczenia 17.01.1945. Źr.: 1, 19, *Informacja wnuczki leśniczego - Krystyny Buczkowskiej z 2008*.

Kaźmierczak Wincenty, leśniczy w N-ctwie Lutówko, wcześniej (1933) w innych nadleśnictwach na terenie Dyrekcji LP w Poznaniu. Zamordowany przez Niemców podczas egzekucji zbiorowej jesienią 1939. Źr.: 1, 7.

Kaźmierski Józef, żył 42 lata, leśniczy lasów prywatnych, zamieszkały w Radzynie, pow. Grudziądz. Zamordowany w obozie w Stutthofie w 1944. Szczegółów brak. Źr. 7.

Kijek Marian, żył 32 lata, ur. 26.08.1907 w Bobrownikach w Wielkopolsce, leśniczy sekretarz N-ctwa Dębowo, pow. Świecie. Członek Polskiego Związku Zachodniego. Aresztowany przez gestapo, razem z nadleśniczym Czechowskim. Więziony na zamku w Gniewie. Rozstrzelany w zbiorowej egzekucji w Lesie Szpegawskim, 15.11.1939. *Źr.: 1, 7.*

Knitter Jan, leśniczy L-ctwa Wolność w lasach miejskich w Chojnicach. Zamordowany w obozie w Stutthofie 19.06.1943. *Źr.: 6, 16.*

Kociemski Wincenty, żył 50 lat, leśniczy lasów prywatnych L-ctwa Lasek koło Oburzeni i jego siostra: Kociemska Stanisława – żołnierze AK, aresztowani za posiadanie broni, zamordowani w obozie w Żabikowie koło Poznania w listopadzie 1944. *Źr.: 6, 7, 10, 17.*

Krakowski Jan, żył ok. 38 lat, gajowy w lasach prywatnych w Okalewie. Zamordowany w obozie koncentracyjnym w Mauthausen. Brak danych odnośnie daty i okoliczności śmierci. *Źr.: 6, 8, 17.*

Krzyżanowski Szczepan, żył 52 lata, ur. 21.12.1887, gajowy w Teląźnie Leśnej, N-ctwo Kowal. Rozstrzelany jesienią 1939. Brak danych odnośnie okoliczności śmierci. *Źr.: 6, 7, 10, 17, 19.*

Kudłowicz Mikołaj, żył 37 lat, ur. 23.07.1902, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, nadleśniczy N-ctwa Giełdon. Zamordowany przez Maksa (Józefa) Podolskiego z Męcikała w le-

sie w tzw. Babim Dole koło Męcikała, pow. Chojnice 19.09.1939. MP: Grób na Cmentarzu Wojennym w Brusach, Kamień z tablicą przy leśniczówce Okręglík w Giełdonie na terenie N-ctwa Czersk. *Źr.: 1, 4, 6, 7, 9, 10, 16, 19, 27, Relacja Stanisława Kamińskiego z 2006.*

Kuligowski Stanisław, żył 33 lata, ur. 12.11.1906, dozorca leśny-gajowy w N-ctwie Lipno. Zamordowany jesienią 1939. Brak innych danych. *Źr.: 6, 7, 19.*

L

Latawiec Marian, żył 52 lata, ur. 14.08.1892 w Rzęczy, pow. Przemysł, leśniczy L-ctwa Dąbki w N-ctwie Gniewkowo. Aresztowany w Gniewkowie 14.12.1943, zamordowany w obozie Leitmeritz koło Pragi w lutym 1945. MP: Dąbki koło Gniewkowa. *Źr.: 1, 2, 4, 6, 7.*

Lewandowski Stanisław, żył ok. 40 lat, leśniczy w N-ctwie Osiek koło Torunia. Więziony w obozie koncentracyjnym Dachau, a następnie w obozie w Oranienburgu, gdzie zmarł w 1943. *Źr.: 1, 6.*

Lorkiewicz Teofil, żył 59 lat, ur. 1.03.1885 w Pobiedziskach w Wielkopolsce, dyrektor Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu w latach 1925-1932, dyrektor DLP w Poznaniu w latach 1932-1939. Szef Wydziału Leśnictwa

w Delegaturze Rządu RP na Kraj, przewodniczącą Rady Głównej Leśnictwa. Aresztowany i rozstrzelany przez Niemców po wybuchu Powstania Warszawskiego 3.08.1944. MP: Obelisk przy siedzibie Dyrekcji LP w Toruniu. *Źr.: 1, 2, 9, 25, Biuletyn RDLP nr 1/2007.*

Lubniewski Adam, gajowy w lasach prywatnych w Okalewie, pow. Rypin. Rozstrzelany przez Niemców we wrześniu 1939. *Źr.: 2, 6.*

Lux Władysław, żył 59 lat, absolwent Krajowej Szkoły Gospodarstwa Lasowego we Lwowie (1905), inspektor w Dyrekcji LP w Toruniu. Aresztowany w Toruniu jesienią 1939. Uwieczniony i zamordowany w obozie koncentracyjnym w Oranienburgu w 1940. *Źr.: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 17, Akta osobowe w RDLP Toruń.*

M

Machuta Franciszek, żył 30 lat, ur. 29.03.1909, leśniczy administracyjny w N-ctwie Konstancjowo. Aresztowany i zamordowany przez Niemców z Selbstschutzu jesienią 1939, prawdopodobnie w zbiorowej egzekucji w Łopatkach koło Wąbrzeźna. MP: Łopatki Polskie pod Wąbrzeźnem. *Źr.: 1, 6, 7, 10, 17, 19.*

Majewski Bolesław, żył 49 lat, kierownik Gospodarstwa Łąkowego w Czersku. Zamordowany w obozie koncentracyjnym w Dachau w 1942. *Źr.: 6, 7, 10, 16, 17.*

Makowski Stanisław, żył 32 lata, ur. 3.05.1912, gajowy z Dobrzejewic w N-ctwie Lipno. Aresztowany przez Niemców, więziony w obozie koncentracyjnym Stutthof. Zmarł z wycieńczenia i chorób wkrótce po powrocie z obozu. *Źr.: 2, 6, 7, 17, 19, Biuletyn RDLP w Toruniu nr 1/2017.*

Malinowski Czesław, żył 35 lat, ur. 4.09.1906, leśniczy L-ctwa Pieczenia w N-ctwie

Popioły, tuż przed wojną leśniczy-sekretarz w N-ctwie Wejherowo. Aresztowany wraz z żoną, zastrzelony przez żandarmów niemieckich na ulicy we Włocławku podczas próby ucieczki z konwoju 6.11.1941. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, 17, 19, Biuletyn RDLP nr 2/2005.*

Mechliński Norbert, żył 44 lata, ur. 4.06.1900, leśniczy L-ctwa Ulricy (obecnie Zarosłe) N-ctwo Jamy. Rozstrzelany w miejscowości Księża Góry koło Grudziądza 17.01.1945. *Źr. 1, 6, 7, 12, 19.*

Meller Franciszek, żył 26 lat, ur. 13.03.1913 w Glinnie Wielkim, pow. Inowrocław, leśnik w lasach prywatnych koło Samostrzela. Zamordowany w Lesie Szczepickim przez Selbstschutz jesienią 1939. *Źr.: 6, 7, 10.*

Meller Franciszek II, żył 72 lata, ur. 7.01.1867, emerytowany leśniczy w lasach prywatnych w Peperzynie, pow. Sępólno. Zamordowany przez Selbstschutz w lesie w Karolewie 31.10.1939. *Źr.: 7, 10.*

Mieczkowski Eugeniusz, żył 62 lata, ur. 21.05.1881, leśnik w lasach prywatnych (lub miejskich?), zamieszkały w Toruniu. Aresztowany i zamordowany przez Niemców w więzieniu w Bydgoszczy 14.01.1943. *Źr. 7.*

Mitula Władysław, żył 46 lat, leśniczy L-ctwa Oćwieka, N-ctwo Gołąbki. Aresztowany przez Niemców 4.05.1940. Więziony w obozie koncentracyjnym Mauthausen, a następnie Mauthausen-Gusen, gdzie został zamordowany 15.11.1941. *Źr.: 1, 2, 7.*

Mlczech Władysław, żył 43 lata, ur. 11.05.1897 we Wróbliku Szlacheckim w Małopolsce, studiował w Wyższej Szkole Rolniczej (Hochschule für Bodenkultur) w Wiedniu, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, kierownik Oddziału Urządzania Lasu w Dyrekcji LP w Toruniu. Zamordowany w obozie w Stutthofie około 1940. Źr.: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 17, 19, 27, *Las Polski nr 17-18/1991*, *Akta osobowe w RDLP w Toruniu*.

Mrzyk vel Mżyk Wiktor, żył 40 lat, ur. 7.10.1899, leśniczy lasów prywatnych w Solcu Kujawskim. Aresztowany przez Niemców we wrześniu 1939, przebywał w więzieniu w Bydgoszczy, sądzony, skazany na śmierć i rozstrzelany 17.11.1939. Źr.: 2, 6, 7.

Musiałowicz Marian, żył 42 lata, ur. 30.08.1900 w Brzostowej, pow. Opatów, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, pracował w Dyrekcji LP w Poznaniu, później w Nadleśnictwie Sieraków. Od 1937 do wybuchu wojny był nadleśniczym Nadleśnictwa Różanna. Deportowany przez Niemców na teren Generalnej Guberni do Opoczna, gdzie pracował jako inspektor leśny. Współpracował z polskim podziemiem niepodległościowym. Aresztowany przez gestapo w październiku 1942, poddany brutalnemu śledztwu w areszcie gestapo „Na Zapiecku” w Tomaszowie Mazowieckim, wkrótce zamordowany. Miejsce pochówku nieznanne. Źr.: 1, 27, *Biuletyn RDLP w Toruniu nr 3/2018*.

Muszkiet Władysław, żył 27 lat, ur. 21.02.1912 w Brennie, pow. Sępólno, podleśniczy w N-ctwie Lutówko, zmobilizowany do Wojska Polskiego, brał udział w kampanii wrześniowej, zaginął we wrześniu 1939 jako żołnierz 3 Kompanii Obrony Narodowej w Tucholi. Źr.: *Informacja z 2013 od Wiesława Muszkiety*.

N

Nagiewicz Jan, żył 47 lat, gajowy w lasach prywatnych w Okalewie koło Rypina. Zamordowany w obozie koncentracyjnym Dachau w 1940 (wg innej wersji rozstrzelany we wrześniu 1939). Źr.: 2, 6, 7, 10.

Nestrent Michał, żył 50 lat, leśniczy lasów prywatnych z Solca Kujawskiego. Rozstrzelany na Wałach Jagiellońskich w Bydgoszczy 29.09.1939 (12.10.1939?) z wyroku niemieckiego sądu specjalnego za rzekomy udział w wydarzeniach tzw. krwawej niedzieli 3.09.1939 w Bydgoszczy. Źr.: 2, 6, 7, 10, 17.

Nowakowski Jan, leśniczy lasów prywatnych w Kamienicy koło Tucholi. Aresztowany przez członków Selbstschutzu Kurta Gehrta i Krygiera. Zamordowany w obozie przejściowym w Radzimiru jesienią 1939. Źr.: 2, 6, 7, 10, 17.

Nowosielski Stanisław, żył 42 lata, ur. 28.12.1901, leśniczy-sekretarz N-ctwa Włocławek. Żołnierz września 1939, jeńiec wojenny w obozie w Duessel. Zmarł tam 27.09.1944 w wyniku obrażeń doznanych podczas nalotu alianckich sił powietrznych. Źr.: 1, 2, 6, 19.

Nych Michał, żył 28 lat, podleśniczy w N-ctwie Zamrzenica. Zamordowany podczas egzekucji zbiorowej w Rudzkim Moście koło

Tucholi w październiku 1939. MP: Rudzki Most koło Tucholi. Źr.: 2, 5, 6, 7, 27, *Biuletyn RDLP nr 4/2005*.

O

Ohl Zygmunt, żył 37 lat, ur. 2.08.1902 w Dąbrówce, pow. Świecie, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, adiunkt leśny p.o. nadleśniczego N-ctwa Leszyce. Zamordowany przez Niemców z organizacji Selbstschutz w lesie koło Nowej Wsi Wielkiej 3.11.1939. MP: Leszyce. Źr.: 1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 17, *Życie Borów Pomorskich nr 3/1945*, *Biuletyn RDLP nr 4/2008*.

Ostojski Stefan Bronisław, żył 54 lata, ur. 5.07.1885 w Zabawie, pow. Śrem, leśniczy L-ctwa Biedaszkowo, N-ctwo Jachcice. Aresztowany przez Niemców, więziony w Bydgoszczy i zamordowany w nieustalonych okolicznościach we wrześniu 1939. MP: Leszyce. Źr.: 1, 2, 6, 8, 9, 10, 17.

P

Pasternacki Stanisław, żył 50 lat, gajowy w Cielętach koło Brodnicy, N-ctwo Mszano. Zamordowany w więzieniu w Koronowie 9.09.1942. Źr.: 7, 19.

Pawlicki Jan, żył 45 lat, gajowy w lasach prywatnych koło Zawiszyna. Zamordowany podczas egzekucji zbiorowej w miejscowości Glinno Wielkie 21.09.1939. Zbrodni dokonali członkowie Selbstschutzu: Max Becker, Hugo Zalewski i Erich Rosenke. Źr.: 2, 6, 7.

Pietrzak Feliks, gajowy z L-ctwa Nowa Wieś Wielka, N-ctwo Leszyce. Zamordowany na składnicy drewna w Nowej Wsi Wielkiej 1.10.1939. MP: Leszyce. Źr.: 2, 6, 7, 10, 17.

Polasik Wojciech, gajowy w lasach prywatnych koło Szubina. Zamordowany w obozie Błonie koło Inowrocławia. Brak danych odnośnie daty i szczegółów zbrodni. Źr.: 7.

Połom Józef, żył 49 lat, ur. 4.02.1890, kierownik tartaku z Wiela, pow. Chojnice. Zamordowany w okolicach Czerska koło Chojnic ok. 30.09.1939. Zbrodni dokonał członek Selbstschutzu Herman Henke z Karsina. Źr.: 7.

R

Reichelt Ludwik, żył 42 lata, leśnik lasów prywatnych ze Stobna, pow. Tuchola. Więziony w obozie w Radzimiru koło Sępólna, zamordowany prawdopodobnie w Rudzkiem Moście koło Tucholi, jesienią 1939. MP: Rudzki Most koło Tucholi. Źr.: 5, 7.

Rogaliński Tadeusz, żył ok. 48 lat, leśniczy lasów miejskich (lub prywatnych?) z Bydgoszczy. Zamordowany w Bydgoszczy na ul. Gołębiej nr 35a, 10.09.1939. Źr.: 2, 6, 7.

Rychlicki Franciszek, żył 49 lat, ur. 10.10.1895, gajowy w L-ctwie Nowa Huta na terenie N-ctwa Przewodnik. Żołnierz AK. Zamordowany w lesie przez niemiecką jednostkę pacyfikującą Jagdkommando 18.11.1944.

Zwłok nie odnaleziono. Źr.: 2, 6, 7, 10, 19.

S

Senski Antoni, żył 40 lat, ur. 13.06.1900, gajowy w L-ctwie Klonia, N-ctwo Zamrzenia. Zamordowany w obozie koncentracyjnym Mauthausen-Gusen w końcu roku 1940 lub w styczniu 1941. Źr.: 7.

Serafin Jan, żył 53 lata, leśniczy w gospodarstwie łąkowym w Szczepicach koło Samostrzela. Zamordowany w Szczepicach jesienią 1939. Źr.: 6, 7, 10.

Sierosławski Bronisław

żył 49 lat, ur. 27.08.1890 w Szremawie, powiat Miechów, absolwent Wyższej Szkoły Rolniczej (Hochschule für Bodenkultur) w Wiedniu, nadleśniczy N-ctwa Osie. Aresztowany przez Niemców z Selbstschutzu 21.10.1939, więziony w szpitalu psychiatrycznym w Górnej Grupie koło Świecia. Zamordowany podczas zbiorowej egzekucji w Górnej Grupie-Mniszku, powiat Świecie, w październiku 1939. MP: Górna Grupa-Mniszek koło Świecia. Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, 19, *Życie Borów Pomorskich* nr 3/1945.

Sobiech Stanisław, żył 46 lat, ur. w 1894, gajowy w lasach prywatnych majątku Okalewo w powiecie rypińskim. Aresztowany przez Niemców, uwięziony w obozie koncentracyjnym Dachau w 1940 i tam zginął. Źr.: 6, 7, 10.

Sroczyński Teodor

żył 29 lat, ur. 12.01.1910, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego na Uniwersytecie Poznańskim, adiunkt w Nadleśnictwie Klośnowo, w sierpniu 1939. Zmobilizowany do Wojska Polskiego, zginął w kampanii wrześniowej ok. 8.09.1939 w regionie Gór Świętokrzyskich. Miejsce pochówku nieznane. Źr.: 27, *Realcja Krystyny Dymaczewskiej zd. Sroczyńskiej z 2016, Biuletyn RDLP w Toruniu* nr 3/2017.

Stanisławski Stanisław, żył 44 lata, leśniczy w Kazimierzowie (Niedoli) w lasach prywatnych majątku Potulice. Aresztowany 28.11.1939, zamordowany w obozie koncentracyjnym Dachau (Stutthof?) w 1940. MP: Leszycze. Źr.: 2, 6, 7, 10.

Stawski Stanisław

żył 64 lata, ur. 15.11.1878, emerytowany leśniczy L-ctwa Parzyn, N-ctwo Przyrmuszewo. Członek Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. Ojciec czterech synów - leśników i córki. Zmarł na skutek katowania go przez policję niemiecką podczas śledztwa w Suminach w 1942. Źr.: 1, 6, 16, 19.

Stokwisz Mieczysław, żył 34 lata, leśniczy w N-ctwie Kowal, przeniesiony w okolice Herbów koło Częstochowy, tam aresztowany i uwięziony. Rozszarpany przez psy (i rozstrzelany przez) gestapowców w 1944. Źr.: 2, 6, 7, 10, 17, *Relacja krewnego imiennika Mieczysława Stokwisha z Włocławka z 5.11.2009*.

Szatten (Schatten) Jan, żył 64 lata, ur. 28.08.1875, leśniczy w N-ctwie Żołędowo. Zamordowany w więzieniu w Bydgoszczy na mocy wyroku niemieckiego sądu specjalnego 23.03.1940. Źr.: 1, 2, 6, 7.

Szeleziński Klemens, żył 48 lat, ur. 6.01.1891, leśniczy Leśnictwa Czersk w N-ctwie Dąbrowa. Aresztowany przez Niemców z Selbstschutzu 31.10.1939. Zamordowany podczas zbiorowych egzekucji w Górnej Grupie-Mniszku w powiecie świeckim 9.11.1939. Zbrodni dokonał Niemiec o nazwisku Korber. MP: Górna Grupa - Mniszek koło Świecia. Źr.: 1, 2, 7, 19.

Szornak Józef, żył ok. 56 lat, ur. w 1884, leśniczy Leśnictwa Kaługa w N-ctwie Mścín. Zamordowany. Brak danych. Źr.: 1, 7, 19.

Szklarek Jan, żył 62 lata, leśniczy w lasach prywatnych w okolicach Kcyni, powiat nakielski. Zastrzelony przez wkraczających żołnierzy niemieckich na drodze pomiędzy Łankowicami i Kcynią 7.09.1939. Źr. 7.

Szmolke Marceli, leśniczy lasów prywatnych z Łęgu koło Chełmna. Rozstrzelany w lesie koło Wielkich Łunaw, w październiku 1939. *Źr.*: 7.

Szulc Stanisław, żył 46 lat, ur. 7.07.1894, leśniczy sekretarz N-ctwa Warlubie. Aresztowany w maju 1940. Zginął w niemieckim obozie koncentracyjnym. Brak bliższych danych. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 10, 19.

Szwaracki Leonard, żył 44 lata, ur. 6.11.1895, leśniczy sekretarz N-ctwa Trzebciny. Aresztowany przez członków niemieckiego Selbstschutzu 27.09.1939, umieszczony w więzieniu w Tucholi, a potem w Radzimiu. Zamordowany podczas zbiorowej egzekucji w Rudzkim Moście koło Tucholi 10.11.1939. MP: Rudzki Most koło Tucholi. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 10, 19, *Biuletyn RDLP nr 4/2005*.

Szymanek Jan, żył 44 lata, ur. w 1895, leśniczy L-ctwa Stebionki, N-ctwo Runowo. Aresztowany w Nowej Wsi Wielkiej koło Bydgoszczy przez miejscowych Niemców z Selbstschutzu w drodze powrotnej z ewakuacji wojennej i następnie rozstrzelany wraz z leśnikami Arturem Balawelderem i Piotrem Gawinem w pobliskim lesie 11.10.1939. Grobu nie odnaleziono. MP: Leszyce. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 10, *Życie Borów Pomorskich nr 3/1945*, *Biuletyn RDLP nr 4/2008*.

Ś

Świeżyński Antoni, żył 54 lata, ur. 20.05.1890, w Lidzbarku, leśniczy L-ctwa Parszczenica, N-ctwo Chociński Młyn, członek Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. Aresztowany 24.03.1943. Zginął w obozie w Stutthofie wraz z synem Czesławem (23 lata), w styczniu 1945. *Źr.* 1, 6, 7, 16, 17, 19.

T

Tchórz Józef, żył 37 lat, przed wojną pracował w lasach miejskich Chojnic. W kwietniu 1940 wysiedlony przez Niemców do Generalnej Guberni; pracował jako gajowy w Gręzówce (dzisiaj teren Nadleśnictwa Łuków, RDLP Warszawa). Był członkiem lub współpracowa-

wał z Armią Krajową, aresztowany podczas obławy niemieckiej na przełomie 1943/1944. Zesłany do obozu koncentracyjnego na Majdanku, gdzie zginął w kwietniu 1944. *Źr.*: 6, 16, *Informacja Mariana Trzebiatowskiego z Brus 31.10.2005*.

Tokarski Aleksander, żył 35 lat, ur. 10.09.1907 w gajówce Krzywe Błota pod Włocławkiem, gajowy z Warząchewki w N-ctwie Kowal, pow. Włocławek, na skutek donosu o posiadaniu broni, aresztowany przez gestapo 30 sierpnia 1940, zamordowany w Mauthausen 18 marca 1943. *Źr.*: 2, 6, 10, 19, *Gazeta Pomorska (Grudziądz) z 28.11.2013*.

Tomaszek Antoni, żył 50 lat, ur. 8.06.1889 w Wadowicach, absolwent Wyższej Szkoły Rolniczej (Hochschule für Bodenkultur) w Wiedniu, nadleśniczy Nadleśnictwa Konstancjewo. Aresztowany przez Niemców z Selbstschutzu we wrześniu 1939, więziony w Zakładach Przemysłu Gumowego w Wąbrzeźnie, zamordowany w październiku 1939 w masowych egzekucjach w Łopatkach pod Wąbrzeźnem. MP: Łopatki Polskie pod Wąbrzeźnem. *Źr.*: 1, 2, 6, 7, 10, 19, *Życie Borów Pomorskich nr 3/1945*, *Biuletyn RDLP w Toruniu nr 2/2013*.

Turdischek Witold, żył 43 lata, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego (1924), kierownik Oddziału Ochrony i Odnowienia Lasów w Dyrekcji LP w Toruniu. Zginął od pocisku artyleryjskiego w Lesie Kabackim, w okolicach Warszawy, w styczniu 1945. *Źr.*: 1, 2, 6, *Akta osobowe w RDLP Toruń*.

Tychman Stanisław, żył 41 lat, ur. 14.10.1898 w Niszczewicach, zamieszkały w Osieczku, pow. Inowrocław. Leśnik w lasach prywatnych. Zamordowany na rynku w Inowrocławiu przez członka Selbstschutzu o nazwisku Bolter w końcu września lub na początku października 1939. Miejsca pochówku nie ustalono. *Źr.: 7, 10.*

V

Vogt Oskar, żył 44 lata, ur. 23.12.1901 w (Nowo) Radomsku, pow. łódzki, leśniczy L-ctwa Wydry, N-ctwo Szarłata. Aresztowany w lipcu 1944 przez gestapo z Gdańska, przesłuchiwany, następnie skierowany do pracy przymusowej do L-ctwa Tępcz (Tempcz) w N-ctwie Góra koło Wejherowa. Zaginął bez wieści podczas przechodzenia frontu w okolicach Gdyni, w lutym 1945. *Źr.: 1, 7, 10, 17, 19, Biuletyn RDLP nr 1, 2, 3, 4/5 z 2006 i 1, 2 z 2007.*

W

Wardyn Feliks, żył 46 lat, ur. 30.10.1893, leśniczy L-ctwa Czersk, N-ctwo Czersk. Zamordowany podczas zbiorowej egzekucji w lesie w Łukowie koło Czerska, dokonanej 4.11.1939 na 28 osobach przez miejscowych Niemców z Selbstschutzu. MP: Kamień z tablicą przy leśniczówce Okręglík w Giełdonie na terenie N-ctwa Czersk. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, 16, 19.*

Wenclewski Stanisław, żył 46 lat, ur. w 1896, leśniczy L-ctwa Kłodawa, N-ctwo Klosnowo. Aresztowany przez Niemców 8.05.1941. Więziony w Chojnicach. Zesłany do obozu koncentracyjnego

w Stutthofie, później przewieziony do obozu koncentracyjnego Mauthausen, gdzie zmarł 6.02.1942. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 16, Realcja Zygmunta Wenclewskiego z 23.11.2009.*

Wilgocki Marian, żył 44 lata, ur. 1.12.1896 w Orzechowie, pow. Września, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, nadleśniczy N-ctwa Sarnia Góra. Aresztowany przez Selbstschutz 6.11.1939, zamordowany podczas egzekucji zbiorowej w Rudzkim Moście k. Tucholi 10.11.1939. MP: Rudzki Most k. Tucholi. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, 19, 27.*

Wojciechowski Stanisław, żył 45 lat, gajowy w lasach prywatnych w Zambrzycy k. Okalewa, pow. Rypin. Aresztowany w listopadzie 1940, zamordowany w obozie Mauthausen lub Dachau. *Źr.: 2, 6, 7, 17.*

Wroński Franciszek, żył 36 lat, gajowy w lasach prywatnych w Rakach k. Okalewa, pow. Rypin. Aresztowany w listopadzie 1940, zamordowany w obozie koncentracyjnym Mauthausen. *Źr.: 2, 6, 7, 10, 17.*

Z

Zieliński Edmund, żył 31 lat, podleśniczy w N-ctwie Runowo. Zamordowany w obozie w Karolewie, pow. sępoleński przez miejscowych Niemców z Selbstschutzu, w październiku 1939. *Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, Życie Borów Pomorskich nr 3/1945.*

Zimny Stefan, żył 50 lat, ur. 18.08.1894, leśniczy L-ctwa Rynków w N-ctwie Przewodnik. Żołnierz AK w zgrupowaniu „Dana”. Aresztowany przez gestapo w grudniu 1943, został osadzony w obozie koncentracyjnym w Stutthofie. Zginął podczas ewakuacji

obożu w lutym 1945.
 Źr.: 1, 2, 6, 7, 10, 19, *Relacja Elżbiety Cieślak z Bydgoszczy z 8.08.1996.*

Ziółkowski Mieczysław, żył 40 lat, inż. leśnik, rewident w Dyrekcji LP w Toruniu. Zamordowany w egzekucji zbiorowej na Barbarce koło Torunia 15.11.1939. MP: Barbarka. Źr.: 1, 2, 6, 7, 10.

Zywert Marcjjan, żył 44 lata, ur. 5.08.1895 w Minikowie, leśniczy L-ctwa Podlesie, N-ctwo Gniewkowo. Aresztowany 2.10.1939, przewieziony do Inowrocławia i tam zamordowany w więzieniu w nocy 22/23.10.1939. MP: Dąbki koło Gniewkowa. Źr.: 1, 2, 6, 7, *Relacja córek leśniczego – Wandy i Haliny z 23.10.2009, Biuletyn RDLP nr 4/2009.*

 Ż

Żychliński Zbigniew, żył 33 lata, ur. 5.08.1906 w Barcinie, leśniczy sekretarz N-ctwa Wierzchlas. Aresztowany 7.10.1939 w Wierzchlesie przez członków Selbstschuzu, osadzony w obozie w Błądzimiu. Zamordowany podczas egzekucji zbiorowej w Rudzkim Moście koło Tucholi 10.11.1939. MP: Rudzki Most koło Tucholi. Źr.: 1, 2, 5, 6, 7, 10, 15, *Biuletyn RDLP w Toruniu nr 4/2005.*

ZGINĘLI Z RĄK SOWIECKICH

 B

Błazewicz Bolesław, żył 50 lat, ur. 1.06.1889 w Guberni Witebskiej (Rosja), inspektor Dyrekcji LP w Toruniu. Podczas ewakuacji do Lwowa jesienią 1939 aresztowany przez sowietów. Przebywał w więzieniu w Stanisławowie i w Czernichowie. Nazwisko Błazewicza widnieje na tzw. liście ukraińskiej. Został zamordowany w trybie katyńskim przez NKWD w Bykowni pod Kijowem wio-

sną 1940. MP: Tabliczka imienna na Polskim Cmentarzu Wojennym w Kijowie-Bykowni. Źr.: 1, 2, 6, 7, 14, 26, *Las Polski nr 17/1989.*

Bolik Wiktor, żył ok. 67 lat, emerytowany nadleśniczy N-ctwa Chociński Młyn. Aresztowany w Bydgoszczy i uprowadzony przez sowietów w lutym 1945, nie powrócił. Źr.: 1, 16.

C

Ciechowski Feliks, żył 46 lat, ur. 26.04.1899, leśniczy w N-ctwie Dąbrowa, aresztowany przez Rosjan w marcu 1945, gdy stanął w obronie córki, wywieziony na wschód do łagru, zginął w Biełorecku 31.10.1945 (Dziadek Grzegorza Ciechowskiego – lidera grupy „Republika”). Źr.: 1, 22, 23.

G

Gilgenast Teofil, żył 60 lat, ur. 29.06.1884, leśniczy L-ctwa Borsukowo, N-ctwo Dąbrowa. Członek Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. Rozstrzelany przez żołnierzy sowieckich wraz z synem, w lutym 1945, pochowany na cmentarzu w Osiu. Źr.: 1, 2, 6, 7, 19.

Gliniecki Jan, żył 48 lat, ur. 4.11.1896, leśniczy L-ctwa Łąkorz w N-ctwie Jamy, zamordowany w 1945, prawdopodobnie przez Rosjan. Źr.: 1, 19.

J

Jankowski Emanuel, żył 54 lata, ur. 21.04.1891, leśniczy L-ctwa Ustronie w N-ctwie Twaroźnica. Aresztowany przez NKWD w 1945, zmarł w konwoju podczas deportacji do ZSSR. Źr.: 1, 16, 19.

K

Kiszkiel Bolesław, żył 40 lat, ur. 28.12.1899, absolwent Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie, nadleśniczy N-ctwa Ruda. We wrześniu 1939 podczas ewakuacji na wschód, zamordowany z dwiema innymi osobami przez żołnierzy sowieckich we wsi Ostrowie, gmina Czerniany pod Kobryniem na Kresach

II Rzeczypospolitej (dzisiaj Białoruś) 24 września 1939 i tam pogrzebany. Świadkiem zbrodni była Wiktoria Postolko, której mąż – nadleśniczy Tadeusz Postolko – był ciężko ranny, ale przeżył zbrodniczy napad. MP: Kamień z imienną tablicą pamiątkową we Fiałkach na terenie N-ctwa Brodnica. Źr.: 1, 6, 7, 9, 19, *Relacja Jerzego Kiszkiela z 3.09.2018*.

Ł

Łącki Józef, żył 46 lat, ur. 9.03.1899, leśniczy L-ctwa Cieszyński w N-ctwie Mszano. W maju 1939 objął L-ctwo Dobrzejewice w N-ctwie Lipno. Komendant placówki AK w Dobrzejewicach.

Leśniczówka była miejscem schronienia dla wielu poszukiwanych działaczy podziemia niepodległościowego. Wiosną 1945 na skutek donosu i fałszywych oskarżeń, aresztowany przez NKWD, deportowany na wschód. Zmarł w drodze powrotnej z łagru w 1945. Miejsce pochówku nie jest znane. Źr.: 1, 19, *St. Giziński - „Niepospolici znad Drwęcy” (Toruń 2004)*, *Biuletyn RDLP w Toruniu nr 1/2017*.

Łuczak Szczepan Eugeniusz, żył 34 lata, ur. 26.12.1906 w Łodzi. Absolwent Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie. Pracownik Instytutu Badawczego Lasów Państwowych, wcześniej Dyrekcji LP w Toruniu i w Wyłuszczeni Nasion w Kłosnowie. Żołnierz września

1939. Dostał się do obozu jenieckiego NKWD oficerów polskich w Kozielsku. Zamordowany przez NKWD w Lesie Katyńskim wiosną 1940. MP: Tabliczka imienna na Polskim Cmentarzu Wojennym w Katyniu. Dąb Pamięci z tabliczką w Wierchlesie (N-ctwo Zamrze-nica). *Źr.: 2, 14, 26.*

Łukowicz Franciszek, żył 46 lat, ur. 3.12.1898, leśniczy sekretarz N-ctwa Osie. Aresztowany przez NKWD 4.03.1945 w Osiu, wywieziony transportem kolejowym na Wschód. Zginął w nieustalonych okolicznościach. *Źr.:*

1, 2, 6, 19, 22, Relacja Teresy Kozak zd. Łukowicz z Osia z 2009, Biuletyn RDLP nr 1/2009.

M

Miśko Tadeusz, żył 51 lat, ur. 10.04.1889 w Harbutowicach, pow. Wadowice. Studował w Wyższej Szkole Rolniczej (Hochschule für Bodenkultur) w Wiedniu, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego. Nadleśniczy prywatnych lasów łabiszyńskich należących do majątku Lubostroń rodu Skórzewskich. Żołnierz września 1939. Dostał się do obozu jenieckiego w Kozielsku. Zamordowany przez NKWD w Lesie Katyńskim wiosną 1940. MP: Tabliczka imienna na Polskim Cmentarzu Wojennym w Katyniu. Dąb Pamięci z tabliczką w Wierchlesie (N-ctwo Zamrze-nica). *Źr.: 1, 2, 6, 14, 26.*

Motała Bronisław, żył 42 lata, ur. 21.01.1903, w Wysokiej pow. Kościan, leśniczy sekretarz w N-ctwie Świekatówko. Aresztowany przez sowie-tów 11.02.1945. De-

portowany na wschód. Zmarł w łagrze Roza koło Czelabińska w ZSRR 9.08.1945. *Źr.: 7, 22.*

Muszyński Antoni, żył 39 lat, ur. 7.12.1906, leśniczy-sekretarz w Nadleśnictwie Czernsk, aresztowany przez sowie-tów w lutym 1945, wywiezio-ny na Wschód razem z leśniczym L-ctwa Odry Bolesławem Pieczką, zmarł w łagrze w Dźwińsku, 2 maja 1945. MP: Kamień z tablicą przy leśniczówce Okręglik w Giełdonie na terenie N-ctwa Czernsk. *Źr.: 1, 19, 22, Informacja Mariana Trzebiatowskiego z Brus 31.10.2005.*

N

Nitkowski Ignacy, żył 32 lata, ur. 13.07.1908 w Głuchowie, pow. Skierniewice. Absolwent Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie. Taksator w Oddziale Urządzenia Lasu w Dyrekcji LP w Toruniu. Żołnierz września 1939.

Dostał się do niewoli sowieckiej. Więziony w obozie jenieckim w Starobielsku. Zamordowany w trybie katyńskim w piwnicach siedziby NKWD w Charkowie wiosną 1940. MP: Tabliczka imienna na Polskim Cmentarzu Wojennym w Charkowie. Dąb Pamięci i tabliczka w Wierchlesie (N-ctwo Zamrze-nica). *Źr.: 2, 6, 7, 14, 26.*

Nowak Wincenty, żył 43 lata, ur. 9.06.1902, leśniczy L-ctwa Gródek, N-ctwo Osie. Aresztowany przez NKWD w Nowych Krąplewicach 15.02.1945. Deportowany na Wschód. Zmarł w obozie w Czelabińsku na terenie ZSRR 9.01.1946. *Źr.: 1, 7, 19, 22.*

P

Paźątka-Lipiński

Bernard, żył 54 lata, ur. 26.10.1890, leśniczy L-ctwa Zwierzyniec w N-ctwie Jamy. Aresztowany przez NKWD, wywieziony transportem na Wschód. Zmarł w łagrze Złotousta na terenie ZSRR (Ural) w lutym 1945. *Źr.: 1, 12, 19.*

Piechowski Dominik

żył 47 lat, ur. 8.08.1898, leśniczy L-ctwa Myłof, w N-ctwie Ryteł. Członek Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”. W 1944 osadzony przez Niemców w obozie koncentracyjnym w Stutthofie, skąd udało mu się wydostać. Ponownie aresztowany, ucieka i ukrywa się w lesie. Po ustąpieniu Niemców, został aresztowany przez NKWD i deportowany do ZSRR (Ural) gdzie zmarł w 1945. *Źr.: 1, 6, 16, 19.*

Pieczka Bolesław

żył 40 lat, ur. 10.06.1905 w Bysławiu, powiat Tuchola, leśniczy L-ctwa Odry w N-ctwie Czarsk. Aresztowany przez NKWD 23.02.1945 i wywieziony w głąb ZSRR. Zmarł w obozie w Kopiejsku na terenie ZSRR 17.09.1945, pogrzebany w mogile zbiorowej. MP: Kamień z tablicą przy leśniczówce Okręglik w Giełdonie na terenie N-ctwa Czarsk. *Źr.: 1, 6, 16, 19, Informacja Grzegorza Pieczki z 2015.*

Prądzyński Józef, leśniczy L-ctwa Sucha, N-ctwo Świekatowko. Aresztowany przez NKWD w 1945. Deportowany na wschód. Zmarł w ZSRR w obozie w nieustalonej miejscowości w 1945. *Źr.: 1, 15,*

R

Roskosz Karol, żył 59 lat, ur. 20.04.1886, w latach 1921-1930 kierownik zarządcza N-ctwa Twarożnica. Od lipca 1930 leśniczy L-ctwa Dębowa Łąka w N-ctwie Mszano. Żołnierz AK. Aresztowany przez NKWD w 1945, deportowany na Wschód. Zmarł w obozie w Tagrze Siewiernia Grynia na terenie ZSRR. *Źr.: 1, 7, 19.*

S

Smoliński Franci-

szek, żył 41 lat, ur. 23.08.1903, gajowy w L-ctwie Łąkorz, N-ctwo Łąkorz. Zaginął 5.02.1945 uprowadzony z osady leśnej „Białe” przez żołnierzy sowieckich wraz z zamieszkałym tamże robotnikiem leśnym Alojzym Hejke. Żaden z uprowadzonych nie powrócił. *Źr.: 12, 19, Biuletyn RDLP nr 4/2005.*

Szymkowski Stefan

żył 50 lat, ur. 20.10.1895 w Bugaju koło Wrześni, leśniczy L-ctwa Tokary w N-ctwie Konstancjowo, a od 1943. leśniczy L-ctwa Szabda w N-ctwie Mszano. Aresztowany przez NKWD w lutym 1945. Zmarł w transporcie kolejowym podczas deportacji na Wschód, w marcu 1945. Na postoju ciało wyrzucone z pociągu, miejsce pogrzebania nieznane. *Źr.: 1, 18, 19, Biuletyn RDLP 3/2005.*

T

Toczkiewicz Bolesław, żył 48 lat, ur. 16.04.1895 w Łążynie, leśniczy L-ctwa Rejna, N-ctwo Gniewkowo. W 1942 deportowany przez Niemców do pracy w L-ctwie Bórlipy, N-ctwo Różana w powiecie wołkowyskim (dzisiaj Białoruś). Dnia 3.04.1943 został zamordowany na terenie Puszczy Różańskiej, prawdopodobnie przez „tajnych pracowników NKWD na powiat wołkowyski” pod zarzutem współdziałania z polskim oddziałem partyzanckim AK. Źr.: 1, 7, *Relacja wnuka Bolesława Toczkiewicza z 2007.*

do Wojska Polskiego w sierpniu 1939. Po 17 września 1939 dostał się do niewoli sowieckiej, przebywał w obozie jenieckim w Starobielsku. Zamordowany przez NKWD prawdopodobnie wiosną 1940. Brak jego nazwiska na listach wywozowych z obozu, stąd brak jego nazwiska na tabliczkach pamiątkowych na Polskim Cmentarzu Wojennym w Charkowie, czy w Lesie Katyńskim. MP: Dąb Pamięci i tabliczka w Wierzchlesie (N-ctwo Zamrzenica). Źr.: 1, 14, 19, 26, 27.

Z

Zacher Rudolf, żył 41 lat, ur. 11.04.1899 w Jaworznie, pow. Chrzanów, absolwent Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej 1920. W 1928 adiunkt leśny w DLP w Toruniu, w 1932 – adiunkt w Nadleśnictwie Rytel, w 1939 – nadleśniczy Nadleśnictwa Mestwinowo (dzisiaj teren N-ctwa Starogard, RDLP Gdańsk). Zmobilizowany

Ż

Żynda Józef, żył 43 lata, ur. 16.11.1902, gajowy w N-ctwie Jamy. Aresztowany przez sowieców wiosną 1945 i zamordowany 4.05.1945 w obozie przejściowym w Iławie. Źr.: 12, 19.

ZGINĘLI Z RĄK ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA (UB, MO)

K

Konieczny Antoni, żył 51 lat, leśniczy L-ctwa Augustowa, Opoczno, N-ctwo Łabiszyn. Zamordowany przez bandę o nieustalonej proveniencji 12.06.1946. Źr. 7.

Kucharski Jan, żył ok. 21 lat, leśniczy w N-ctwie Bydgoszcz. Zmarł w 1951 w Bydgoszczy w wyniku tortur stosowanych wobec niego w Wojewódzkim Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego. Źr. 15.

P

Płoszyński Władysław, żył 64 lata, inż. leśnik, były (przedwojenny) nadleśniczy N-ctwa Warlubie. Zmarł w trakcie przesłuchań w Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Mławie 19.06.1945. Szczegółów brak. Źr.: 1, 2, 6.

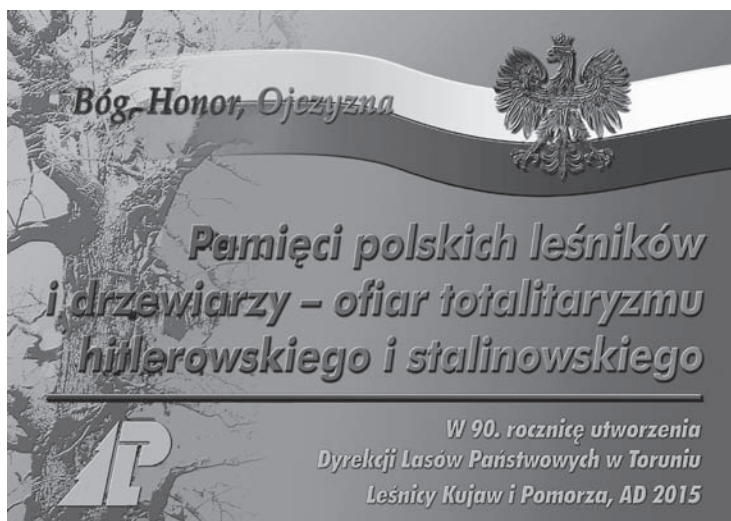
S

Sikorski Jan, żył 24 lata, ur. 24.05.1922 w Bładowie k. Tucholi. W czasie II wojny światowej był dowódcą grupy partyzanckiej działającej w ramach Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski”, a później w strukturach Armii Krajowej. Używał pseudonimów „Janek” i „Wilk”. Po zakończeniu działań wojennych został leśniczym w L-ctwie Kuźnica w N-ctwie Warlubie (dzisiaj na granicy n-ctw: Osie i Dąbrowa). Wobec represji, prześladowań i zbrodni sowieckich związał się z podziemiem niepodległościowym. Aresztowany przez funkcjonariuszy UB w Lipinkach 3.06.1946, Żołnierz Niezłomny, zginął w mundurze leśnika polskiego podczas próby odbicia i walki stoczonej przez partyzantów oddziału „Małego” z grupą specjalną MO-UB na skraju lasu pod Lipinkami. MP: Kamień z inskrypcją oraz tablice edukacyjne w miejscu śmierci Jana Sikorskiego w Lipinkach. Źr.: 7, *Biuletyn RDLP w Toruniu* nr 2/2012 i nr 3/2012.

W

Wysocki Jerzy, żył 41 lat, ur. 27.07.1905 w Budkowie na Wołyniu, absolwent Wydziału Leśnego SGGW w Warszawie, nadleśniczy N-ctwa Solec Kujawski. Przed wojną pracował na terenie DLP Warszawa (1927-1934) i DLP Łuck (1934-1939), a w czasie wojny na terenie DLP Łuck (1939-1941) i DLP Lublin (1941-1945). Świadek zbrodni nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej. Współpracował z Armią Krajową. Od 1.05.1945 do lipca 1946 był nadleśniczym N-ctwa Zamrzenia, po czym objął stanowisko nadleśniczego N-ctwa Solec Kujawski. Zastrzelony na ulicy w Bydgoszczy przez funkcjonariusza UB 21.11.1946. Źr.: 18, 21, *Solecki Peryskop* nr 12/2004, *Biuletyn RDLP* nr 1/2001 i nr 4/2005.

Tablica w gmachu Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu upamiętniająca polskich leśników i drzewiarzy - ofiary totalitaryzmu hitlerowskiego i stalinowskiego. Autorem projektu tablicy jest artysta plastyk Marek Abramowicz

ŹRÓDŁA:

1. **Almanach leśny** – Rocznik personalny administracji Lasów Państwowych. Wydawnictwo Prasa Drzewna, Warszawa 1933.
 2. **Borczyński M.**, Almanach polskich leśników kombatantów i ofiar II wojny światowej. Poznań 1997.
 3. **Drwęcki Z.**, Miejsca walki i męczeństwa w województwie bydgoskim 1939-1945. Bydgoszcz 1969.
 4. **Gniewnie szumiał las**, Opracowanie zbiorowe, Wydawnictwo MON, Warszawa 1982.
 5. **Jastrzębski W.**, Terror i zbrodnia. Wyd. Interpress, Warszawa 1974.
 6. **Leksykon leśników** – kombatantów i ofiar II wojny światowej z terenu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Opracowanie pod redakcją Joanny i Sławomira Sadowskich. Toruń 2003.
 7. **Karty osobowe** leśników pomordowanych w latach 1939-45. (Wyciąg z Archiwum Państwowego w Bydgoszczy). Dwa segregatory kart opracowane przez dr Annę Perlicką z Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Bydgoszczy. 1996.
 8. **Kuciński J.**, Udział leśników polskich w ruchu oporu i walkach partyzanckich na Pomorzu w okresie II wojny światowej, w: Sylwan nr10,11,12 z 1981 ss. 75-80.
 9. **Leśnictwo polskie** w okresie II wojny światowej, Praca zbiorowa. PWRiL Warszawa 1967.
 10. **Muszczak S.**, Materiały Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Bydgoszczy (lista leśników – ofiar II wojny światowej), rękopis z ok. 1980.
 11. **Nadleśnictwo Gołąbki** – relacja z dnia 8 lutego 2005, maszynopis.
 12. **Nadleśnictwo Jamy** – relacja z 24 lutego 2005 w sprawie mordu na rodzinach leśnych w Osadzie Białe, maszynopis.
 13. **Nadleśnictwo Woziwoda** – relacja z 2 lutego 2005 r. w sprawie mordu na rodzinie Wielgoszów, maszynopis.
 14. **Peszkowski Z.A.J., Zdrojewski S.Z.M.**, Leśnicy w grobach Katynia. Fundacja NOM. Łódź 2001.
 15. **Sokołowski Michał** – oświadczenie z 14 marca 2005 dotyczące Jana Kucharskiego i Jakuba Prądzyńskiego (maszynopis).
 16. **Trzebiatowski Marian**, Leksykon leśników – kombatantów i ofiar II wojny światowej z terenu powiatu chojnickiego. Brusy 2005 (maszynopis).
 17. **60 lat leśnictwa** na ziemi pomorsko-kujawskiej. Opracowanie zbiorowe. Bydgoszcz 1989.
 18. **Wykaz imienny pracowników** DLP Toruń. Dokument z lat 1945-1950 w archiwum RDLP Toruń.
 19. **Wykaz imienny urzędników** i funkcjonariuszów niższych Dyrekcji Lasów Państwowych Okręgu Pomorskiego w Toruniu”. Dokument z lat 1938-1939 w archiwum RDLP w Toruniu.
- Źródła** pozyskane w trakcie opracowania i korekty w 2005 roku:
20. **Nas Paweł** – Oświadczenie w sprawie leśniczego Szymkowskiego Stefana (maszynopis), Dobrzejewice, 20 lipca 2005.
 21. **Zakrzewski Roman** – Tragiczny los nadleśniczego (Jerzego Wysockiego), w: Solecki Peryskop nr 11 (157) listopad 2004.
- Źródła** nowe - wykorzystane w aktualizacji opracowania w 2018 roku:
22. **Jastrzębski W.**, W dalekim obcym kraju. Deportacje Polaków z Pomorza do ZSRR w 1945 roku. Pomorze, Bydgoszcz 1990. (informacje o: Ciechowski Feliks, Łukowicz Franciszek, Nowak Wincenty, Motąła Bronisław, Muszyński Antoni)
 23. **Ciechowski Michał**, Informacja bezpośrednia na temat leśniczego Feliksa Ciechowskiego, w czerwcu 2018.
 24. **Górski Michał Adam**, Był dom... wspomnienia z lat 1897-1954, Wydawnictwo Graf-Bog. Żnin, 2007.
 25. **Chałupka W.**, Teofil Lorkiewicz (1885-1944) – dyrektor konspiracyjnej Dyrekcji Lasów Państwowych czasu II wojny światowej, Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie”, 17, 2018, s. 83-112.
 26. **Chrzanowski T. (red.)**, Dwunastu z Listy Katyńskiej, Polskie Towarzystwo Leśne, Oddział w Toruniu, Toruń 2014.
 27. **Sokołowski W.**, Życiorysy absolwentów i studentów leśników Uniwersytetu Poznańskiego poległych i zmarłych w latach 1939-1945, Akademia Rolnicza w Poznaniu, Koło Naukowe Leśników, Poznań 1988.
 28. **Przybylski M.**, Lasy Miradzkie. Z dziejów Nadleśnictwa Miradz, Miradz – Strzelno 2013.